gemeente Nieuwkoop <Afdeling>

Holland Rijnland
Schuttersveld 9
2316 XG Leiden

datum	8 november 2024
uw brief/kenmerk	zienswijze verordening gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland 2024
zaaknummer	429137
behandeld door	J. Kluis
betreft	zienswijze gemeente Nieuwkoop op de concept verordening gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland
bijlage(n)	

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Wij hebben in onze vergadering van 7 november 2024 kennisgenomen van de door uw organisatie voorgestelde nieuwe verordening gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland.

Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze op deze concept verordening.

De gemeenteraad van Nieuwkoop is in het algemeen verheugd met de voorgestelde verordening. Niet alleen wordt hiermee de verordening waaronder wij als gemeente van Holland Rijnland samenwerken meer in lijn gebracht met de Wet gemeenschappelijke regelingen, maar de nieuwe verordening verschaft ook meer duidelijkheid over de taken van Holland Rijnland. Daarnaast zijn ook de rechten en plichten van gemeenten wanneer zij geheel of gedeeltelijk zouden willen uittreden uit de regeling beter vastgelegd.

Echter, ten aanzien van de voorgestelde methodiek voor het bepalen van het aantal stemmen per AB-lid, willen wij graag uw aandacht vestigen op enkele overwegingen.

In de voorgestelde verordening is gekozen voor een stapsgewijze toekenning van één stem per 10.000 inwoners, waarbij naar boven wordt afgerond. Hoewel deze aanpak eenvoudig oogt, brengt het relatief grote stappen met zich mee, wat kan leiden tot aanzienlijke afrondingsverschillen. In het algemeen geldt dat kleinere stappen resulteren in minder aanzienlijke afrondingsverschillen, wat ons inziens wenselijk is. Daarnaast merken wij op dat de vertegenwoordiging van een gemeente in de voorgestelde regeling verandert van twee naar drie AB-leden. Deze toename vergroot de reeds bestaande afrondingsverschillen verder (met een factor 1,5), wat gevolgen heeft voor de onderlinge stemverhoudingen.

Als gevolg van deze twee factoren kunnen de bestaande stemverhoudingen onbedoeld en onnodig sterk veranderen. Dit leidt tot relatief grote verschillen in de 'verhouding inwoners per stem' tussen de gemeenten. We illustreren dit graag aan de hand van een voorbeeld:

De gemeente Hillegom telde op 1 januari 2024 22.826 inwoners. Volgens de voorgestelde regeling zouden zij drie AB-leden en in totaal 9 stemmen hebben, wat neerkomt op één stem per 2.536 inwoners. De gemeente Nieuwkoop, met 29.499 inwoners, ontvangt onder dezelfde regeling eveneens 9 stemmen, wat resulteert in één stem per 3.272 inwoners. Dit leidt tot een verschil van ruim 25% in de verhouding ‘inwoners per stem’ tussen beide gemeenten.

Wanneer we dezelfde berekening op sub-regionaal niveau maken, zien we vergelijkbare variaties:

- Duin- en Bollenstreek: één stem per 2.991 inwoners
- Leidse regio: één stem per 3.044 inwoners
- Rijn- en Veenstreek: één stem per 3.240 inwoners

Een staffel die groeit per 1.000 inwoners in plaats van per 10.000 inwoners zou naar ons idee de gelijkwaardigheid tussen gemeenten aanzienlijk verbeteren. Een voorbeeld hiervan is als volgt:

- De gemeente Hillegom, met 22.826 inwoners, zou dan 69 stemmen ontvangen, wat neerkomt op één stem per 330 inwoners.
- De gemeente Nieuwkoop, met 29.499 inwoners, zou 90 stemmen ontvangen, wat leidt tot één stem per 327 inwoners. Dit brengt het verschil in “aantal inwoners per stem” terug van 25% naar slechts 1%.

Op sub-regionaal niveau verdwijnen de verschillen zelfs volledig:

- Duin- en Bollenstreek: één stem per 330 inwoners
- Leidse regio: één stem per 330 inwoners
- Rijn- en Veenstreek: één stem per 330 inwoners

Indien de staffel stappen zou maken per 1.000 inwoners in plaats van 10.000 zou dit, naar ons oordeel, de democratische legitimiteit van deze regeling aanzienlijk versterken.
In systemen waar representatie en stemrecht een rol spelen, is het essentieel dat de toewijzing van stemmen zo eerlijk mogelijk gebeurt. Fijnmazige staffels dragen bij aan een democratisch proces dat zowel transparant als rechtvaardig is. De kans dat onevenredige verschillen ontstaan, wordt aanzienlijk verkleind, wat het vertrouwen in het systeem versterkt en de legitimiteit van beslissingen verhoogt.

Daarnaast willen wij een derde voordeel van een fijnmaziger bepalen van de stemverhouding onder uw aandacht brengen. Fijnere staffels bieden een groter flexibiliteit ten aanzien veranderingen en dragen bij aan vloeiender overgangen bij groei of krimp. Wederom willen wij dit graag met een rekenvoorbeeld aan u toelichten.
De gemeente Nieuwkoop had op 1 jan 2024 29.499 inwoners. Met een groei van 502 inwoners (een toename van nog geen 2%) gaat zij, volgens de voorgestelde regeling, van 9 naar 12 stemmen in het AB (een toename van 33% voor Nieuwkoop en een toename van 1,5% op het totale stemmenaantal in het AB).
Met een staffel per 1000 inwoners zou Nieuwkoop in stemmen groeien van 90 naar 93 (een toename van 3,5% voor Nieuwkoop en <1% voor het totaal in het AB).

Daarom willen wij u vriendelijk verzoeken de mogelijkheid te overwegen de staffel aan te passen van 1 stem per 10.000 inwoners naar 1 stem per 1.000 inwoners. Mede omdat met deze aanpassing uitsluitend van invloed is op de stemverhoudingen en dit verder niet hoeft te leiden tot verdere aanpassingen van de voorgestelde verordening.

Met vriendelijke groet,

Gemeente Nieuwkoop

Edzard van Holthe, griffier